



Qvadragesimale Ambrosianvm Dvplex, In Dvos Tomos Divisum

In Hoc Opere Per Singvlos Qvadragesimæ dies habetur bina Concio cum Morali, iuxta Euangelia, quæ in Ecclesia Mediolanensi leguntur. Cvm Indicibvs, Sacræ Scriptvræ, Et Rervm notabilium, cum Summa Concionum & Thematum Euangeliorum. Accomodantvr Hæe Conciones Ad Vsvm Romanum pro Quadragesima & ...

Tomvs Primvs, Continens Conciones A Dominica Prima, Qvæ Dicitvr In Capite, vsque ad quartam exclusiuè, quæ dicitur de Caeco

Bellintani, Mattia

Coloniae Agrippinae, 1626

Fer. II. Vna Sabbati valdè diluculo. vsq[ue] & abijt secum mirans quod factum fuerat, Luc. 24.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55873](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55873)

iuste doleo quod dereliquisti me.

19. Et non est magna illorum insipientia, qui impossibilia moliantur? Qui contra stultum calcitrant? Qui malefacientes bonum expectant? Qui de spinis vvas se arbitrantur posse colligere, & de tribulis ficus? later nunc eorum insipientia. Sed insipientia eorum (inquit Apostolus) manifesta erit omnibus. Putabar se Saul prudenter agere dum ad mortem persequeretur David, sed nesciebat se à Deo reprobatum, Davidem in Regnum susceptum. Et q. nō est, *Esth. 13. 9.* qui Dei voluntati resistere possit; conatur tamen, sed sicut stultē & iniuste, ita & frustra. Etiam Pharaō se cogitavit sapienter facere, si populū opprimeret Domini. *Venite* (inquit) *sapienter opprimamus eum, ne forte multiplicetur. Et si ingruerit cōtra nos bellum, addatur inimicus nostris.* Sed exitus declaravit vanitatem sensus sui, & insipientiam consilii sui. Et q. (vt dicit Isaias) sapientes consilium Pharaonis dederunt consilium insipiens. Sed ad Saulem reuertamur, qui ore suo confessus est insipientiam suam: vbi prius tamen se arbitrabatur gerere sapienter. *Apparet* (inquit) *quod stultē egerim, & ignorauerim multa nimis.* O stulti & tardi corde, qui calliditatem pretenditis serpentis, patebit suo tempore insipientia vestra. An non stultus videtur, qui sementem iacit, veluti quod bonum est & utile, perdens? an non sapiens, qui cōgregat in horreum? Sed tempore messis apparet, q. qui non seminavit, stultē egit. En quam sapiēs apparet Christus in resurrectione, qui veluti David stulticiam finxit. En quam stultē se gessit serpens, qui erat callidior cunctis animantibus. *Venite* (inquit Sapiens) *opprimamus iustum, ne forte is sit, qui calcaneo suo confringet capita inimicorum suorum.* Sed vna & insidiatur & conculcatur. Dum Christum insediatur, à Christo debellatur. Dum mortis imperium ipse extollit, mortis imperium Christus ab eo tollit. Sic est omnis, qui diligit, & operatur iniquitatē. Ergo probata virtus corripit insipientes. Christi resurrectio arguit insipientia, qui se persecuti sunt. *Scio, quia per ignorantiam fecistis.* Sed gloria resurrectionis, oculos illuminauit insipientium.
- 2. Tim. 3. 9.*
- Exod. 1. 10.*
- Isai. 19. 11.*
- 1. Reg. 26. 10.*
- 1. Reg. 21. 13.*
- Sap. 2. 10.*
- Sap. 1. 3.*
- Act. 3. 17.*

*Oculum, qui subsannat patrem & despici-
cis partem matris sua, effodiant eum corui, im-
do torrentibus, & comedant eum filii aquila.*
Oculos sublimes carpit Sapiens, qui & superiores contemnunt, & despiciunt aequales suos. Oculi sunt in alta erecti, qui, vt sunt oculi, dicunt se esse sapientes atq. videntes. Sed corui, & aquile volucres vilis acutissimi erunt illos: vera sapientia arguit horum superbiorum insipientiam: oculis meretur priuari, qui cæcus multam sibi attribuit prudentiam. *Nunc dicitur, Luc. 9. 4. quia videmus: Peccatum ergo vestrum manet.* Lumen vite, lux resurrectionis hos insipientes coarguit, obtenebrat, verē insipientes ostendit. Videre speculam hoc sine macula, & vestram deprehendens Luc. 11. 4. insipientiam. Quandō Christus de sua Passione loquebatur, discipuli non intelligebant, quæ dicebantur. Quandō mulieres annuntiant illis Christi resurrectionem, vilisunt ante illos deliramenta. Et vera fuerunt tamen omnia, & omnia sapientia plena. Christi aperta resurrectio omnia declarauit. Inspiciamus illam, & erimus sapientes.

FERIA II. PASCHÆ.

CONCIO PRIMA.

Vna Sabbati valdē diluculo, vsque. & abiit secum mirans, quod factum fuerat.

LUC. 24. 1.

ARGUMENTVM.

Ostenditur necessitas Resurrectionis Christi variis rationibus, & præcipue ad nos in fide tuendos. Ostenditur quam apta figura fuerit Ioseph Patriarcha ad Christum præsignandum. Hortamur, vt renuntiemus operibus mortuis peccati, vt vita gloria frui possimus.

SACRIS

SACRIS his diebus Resurrectioni Domini consecratis, circa letam ipsam festiuamq; Resurrectionem mens fidelium, sicut & sancta Ecclesia letè festiueque versatur. Et postquam illum vere surrexisse audiimus, atque Mariæ Magdalena apparuisse; iam quid ad eam confirmandam dixerint Angeli, qualisve fuerit discipulorum dispositio erga mysterium hoc, ut sic pateat quonam modo ista benedicta Resurrectio patefacta fuerit & credita, intelligamus. Neque enim frustra sapiens inter difficilia captu vel intellectu, primam posuit viam Aquilæ in cælo; quæ in tanta aëris latitudine & vastitate, quo illum fert suus naturalis instinctus, altè volat aëra perliquida, nec quisquam est hominum, qui quò peregere velit, possit præconicere, aut ab ea confectum iter valeat designare. Aquila nostra Christus est, qui resurgens, iam non pedibus ambulat super terram, sed quasi volans à voluntate portatur, quocunque vadit. Neque valuit quisquam præuidere, quam viam hoc itinere tenere voluisset. Quis enim putasset, quòd vni mulieri se prius voluisset demonstrare, quam Apostolis? quòd duobus discipulis euntibus per viam ante Apostolos expectantes? quòd non Petro, & Ioanni, quando cucurrerunt ad sepulchrum, atque in illud introierunt? sed soli Petro postmodum seorsum ab aliis? Ergò sicut Aquila prouocans pullos suos ad volandum, & super eos volitans; erigit Dominus mentes nostras ad tanti tamque gloriosi mysterij intentam contemplationem.

De qua Resurrectione duo potissimum videntur consideranda. Primum est, quòd Christus verè in se resurrexit; quod facit ad stabilendam fidem nostram. Secundum est, quòd in nobis quoque, videlicet in credentium multitudine resurrexit; quod facit ad componendos mores nostros. Primum igitur, videatur Resurrectionis Dominicæ certitudo ac firmitas. Videtur enim Dominus hoc in ea declaranda, videtur & Ecclesia in ea prædicanda, hominibusque proponenda, maxime

spectare, opus nimirum certis indicis, irrefragabilibusque testimoniis confirmandum ac sustentandum. Erat per se resurrectio mortuorum procul à sensibus nostris, & à consuetò naturæ cursu; ut qui naturam sequuntur, rerumq; supernaturalium imprudentes sunt, eam prorsus impossibilem iudicarent. Vadè & quidam Paulum audientes Athenis in Areopago de resurrectione mortuorum dissentem irridebāt. Verè enim omni virtuti naturæ impossibile est, quæ semel corrupta sunt, ea prorsus restaurari, & redire. Quin & inter Iudæos credentes diuinam potentiam, & sacram scripturam acceptantes, in qua certa fit de resurrectione mortuorum mentio, erat Sadducæorum hæresis, qui dicunt non esse resurrectionem, super quo articulo tentauerunt Christum, casum proponentes, in quo septem fratres eandem mulierem habuerant uxorem secundum legem; quibus dixit ipse; *Erratis, nescientes scripturas, neque virtutem Dei.*

Ibique per scripturas docet esse resurrectionem mortuorum. Vidisse verò hominem tanta passum, tam crudeliter interemptum, cumque mox rediuiuum credere, sanum, integrum, immortalem, gloriosum, res erat operosa, mentique humanæ admodum laboriosa. Passum fuisse, & crucifixum, & mortuum, neque Iudæi negabant, neque pagani, qui potius stultitiam arbitrabantur, quòd mortuus prædicaretur, & quòd in mortuum credere oporteret ad vitam æternam adipiscendam. De resurrectione poterat dubitari. Hanc impugnabant Iudæi, pagani irridebant. Ablata resurrectione, langueret prædicatio, fides titubabat; *Si resurrectio mortuorum non est, inanis est prædicatio nostra, inanis est fides nostra.* Inquit Apostolus.

Quanta tamen sit eius necessitas, manifestum est. Nam quis in mortuum credat? Quis ab eo, qui vitam non habet in se, vitam expectat? Quis ex charitate mortuum arbitretur, cui mors dominatur? Necessitatem potius diceretur illum occidisse, quam charitatem illum impulisse, ut animam per se suam ipse poneret, ut eam iterum

Act. 17. 32.

Matt. 22.

26.

Marc. 12.

18.

Luc. 20.

27.

1. Cor. 15.

14.

3.

Ioan. 10. 18.

iterum

- iterum fumeret. Populum illum primum credere oportuit, tantam esse Dei virtutem, ut mortuos suscitaret. Erat quippe in Ægypto veluti mortuus, non minus quam adolescentior filius missus in villam, ut pasceret porcos, ubi etiam fame laborabat extrema; de quo propterea dixit Pater:
- Luc 15. 32.** *Mortuus erat, & reuixit.* Hanc propterea virtutem præstendit Deus apparens in flamma ignis de medio rubi. Vbi videns Moyses quod rubus arderet, & non combureretur dixit: *Vadam, & videbo visionem hanc magnam, quare non comburatur rubus.* Quod sit ignis in spinis, & spinæ non comburantur; visio profectò magna est: nam facile spinæ propter eorum subtilitatem comburantur. Sed visio ista maior certe est, propter id, quod significabat, quod videlicet sustineret Deus, sua præsentia atque protectione, populum infirmum in fornace ferrea Ægypti, & non consumeretur in eius flamma atque oppressione. Sepe circumdederat vineam suam ex spinis contexta; quantam flammam contra eam excitauit Ægyptus, eam dissipare non valuit, & ita non destruxere sepe eius: sed erat ipsa sepes ignita, virtus pungens, insuperabilis. Vnde alibi postea dixit: *Ego ero eis murus ignis.* Omnipotens sermo tuus Domine, de caelo à regalibus sedibus, durus debellator in mediam exterminii terram proficiuit, & stans repleuit omnia morte. Sermo omnipotens, nunquid non est verbum virtutis, in quo, & non in solo pane viuit homo? Vixit in hoc populus, dum mortuis propter ipsum primogenitus Ægypti, dimissus est de feruitute. Rubus est, quem si tangas, pungit; Ignitus est, ut comburat aduersarios, & suos protegat.
- Exod. 12. 29.** Scriptum est enim: *Omnis sermo Dei ignitus, clypeus est sperantibus in se.* Hebræa volunt clypeum de Deo dici; non de sermone. Sed eodem recidit. Sermo Dei ignitus est, actiuus, potens. per illum Deus quasi clypeus protegit in se sperantes. Hic est rubus ignitus, in quo ignis significat virtutem protegendi. An ista non est resurrectio quædam? eruisi animam meam ex inferno inferiori. Canebat, quia non esset permissus in illum cadere; sed populus

iam ceciderat in infernum hunc inferiorem, propter afflictionem amaram minus, qua premebatur. Et inde mirabiliter eductus est resurgens. Flamma comburens montes, rubum non consumpsit. Extrema oppressio populum non destruxit. Sed sermo ignitus, ut hunc protegeret, opprimens ipsos dure flagellauit.

Hoc voluit Deus intelligi, ut crederent, ut sperarent, se posse liberari. Addidit propterea nomen suum Deus. Nam interrogante Moysen ac dicente: *Eccè, ego vadam ad filios Israel, & dicam eis: Deus Patrum vestrorum misit me ad vos. Si dixerint mihi, quod est nomen eius; quid dicam eis.* Dixit Deus ad Moysen. *Ego sum qui sum, aut sic dices filiis Israel: Qui est, misit me ad vos. Dixitque iterum Deus ad Moysen. Sic dices filiis Israel. Dominus Deus Patrum vestrorum, Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob misit me ad vos: hoc nomen mihi est in æternum, & hoc memoriale meum in generationem, & generationem.* Quis non miretur sapientiam Scripturarum? Virtutem suam hic Deus, qua etiam posuit à mortuis suscitare, intendit declarare, ut credat populus se à Deo tantæ virtutis liberandum, propterea se vocat Deum Abraham, Isaac, & Iacob, quo nomine, teste Mattheo 23. ipso Deo Christo, probatur resurrectio, ut quod rubus ardens signo signabat, hoc idem significaret nomen sua significatione. Hoc ut euidentiùs esset, se nomine essendi potius nominat. *Existens sum, & hoc à me ipso, qui ceteris propterea sum existendi causa, ut semel, sic & iterum, & sæpe possum ego, quæ non sunt, facere ut sint, & quæ destructa sunt, restaurare, atque adeo mortuos suscitare.* Quod cum facturus sim cum patribus vestris, quos ego suo tempore à mortuis excitabo, & vobiscum modò, qui estis filii eorum, faciam, educens vos de tantis malis, & de morte potissimum, qua vobis intentat Pharaos, occidens infantes vestros, quibus interemptis, & vos denique omnes deficiatis, ut ultra non sitis super terram. Quod ut certius credatis, mirò illum ad vos, qui de morte illa liberatus est; quem propterea Moysen volui appellari, ut illius iam præsentia perpetua me-

moria certi sitis, me praestitutum, quod vobis promisi. Sexcentis in scripturis Deus appellatur, Deus Abraham, Isaac, & Jacob.

Christus autem primam hanc sumpsit appellationem, quae de rubo facta est. Dixit enim ut refert Marcus. *De mortuis quod resurgant, non legistis in libro Moysi, super rubum, quomodo dixerit illi Deus, inquitens: Ego sum Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Jacob?* Tunc ergo potissimum se Deus mortuos suscitantem declaravit, quando populum suum a morte illa tremenda erat liberaturus, & allerturus in libertatem. Quamobrem & ab Ezechiele noua quadam generatio appellatur liberatio illa. *Quando natus es; & in die ortus tui non est praecisus umbilicus tuus.* Principium enim populi fuit in terra Chanaan, ubi habitauerunt patres eorum, antequam descenderent in Aegyptum. Et quoniam vitia secum traxerunt Chanaanorum, dicit quod umbilicus eius non est praecisus, nec omnino separati moribus a Chanaanais. Quod subdit: *Proislaes super faciem terra in abiectione animae tuae in die, qua natus es.* Intendit afflictionem, qua oppressa est in Aegypto; quo tempore veluti nascebatur crescens. Et quoniam non permisit eam interfici, ut moliebatur Pharaon, subdit: *Transiens per te, vidi te conculcari in sanguine tuo.* Et dixi tibi: *Vive.* Dixi (inquam) tibi *In sanguine tuo vive.* Alludit ad infantes, qui nascuntur, sanguine ac turpibus humoribus infecti. Confusio enim & opprobrium, quod populus patiebatur in Aegypto, hic est sanguis, in quo conculcabatur. Exprimat deinde Propheta, quomodo multiplicata fuit Synagoga, quomodo liberata, & quomodo cum Deo desponsata, quando videlicet legem ab eo accepit, promittens illam obseruare. Si autem Resurrectio est regeneratio, ut loquitur Christus, cur non resurrexit populus iste, quando noua generatione Deus illum produxit, ut esset populus suus? Ergo tum merito Deus se nomine illo appellavit, quo mortuorum probatur atque demonstratur Resurrectio.

Quando vero Christus vnquam suam

Tom. II. Bellintani.

Resurrectionem commemoravit, nisi ubi de sua Passione loquebatur? Neque enim resurgit, qui non prius cadit aut descendit. Nunquid qui dormit, non adiciet, ut resurgat? inquit Psalmista. Quinimo temporis vinculo coniungebat vtraque; *Tradedent gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum, & tertia die resurgat.* Non vadit vna sine altera. Qui ad ima non venit, ad alta non vadit. Qui descendit, ipse est, & qui ascendit: qui ascendit, ipse est, & qui descendit. Sic enim habet Apostolus: *Quod autem ascendit, quid est, nisi quia & descendit primum in inferiores partes terra? Qui descendit, ipse est, & qui ascendit.* Quemadmodum itaque re coniuncta sunt, ita eorum commemoratione non separantur. Ita simul vtraque cogitatione etiam comprehendimus, ne tribulationibus frangamur eorum fructum intenta menta prospicientes. Pro populo suo primitus hoc Deum praestitisse vidimus, de Resurrectione loquentem, quando eos fuerat de malis erepturus. Pro nobis idem facit. Christus Resurrectionem cordibus nostris fixam esse vult, ut etiam in ventre caui simus, cum Ionas peremus euomens, & in lucem denique crumpendos, siue erepturos, dicentes: *Ad extrema montium descendi, terra venter conclusit me in aeternum. Et subleuabis de corruptione vitam meam, Domine Deus meus.* Profundum tangit, ad quod ceciderat, dum ait. *Ad extrema montium descendi;* nempe ubi radices habent, qui non minus descendunt subter terram, quam super eandem ascendunt. Difficultatem resurgendi tangit, dicens. *Terra venter conclusit me, quasi terra quidam sit carcer venter clausus, in quo ipse fuisset conclusus, adeo ut ibi debuerit esse in aeternum.* Erat & locus corruptionis, quo debuit ipse corrumpi, nempe venter caui, ubi quae mandunt, corrumpunt per digestionem omnia. Sed cum his omnibus subleuabis de corruptione vitam meam, Domine Deus meus. Hoc praestat Christi Resurrectio. Scientibus nobis, quod si complantati facti sumus similitudini mortis eius, simul & Resurrectionis, si fuerimus socii Passionis,

Matt. 20. 19.

Eph. 4. 9.

Ionas 2. 7.

Rom. 6. 5.

2. Cor. 1. 7.

A a a a a

fionis,

fionis, erimus & consolationis.

7 Hæc est causa quamobrem in Psalmis suas, & tribulationes & consolationes, ita renuntiat, ut non de nobis minus, quam de seipso loqui apertum sit. Voluit enim ea ratione suam Ecclesiam instruere, ut sciret se, ut est corpus Christi, capiti suo esse configurandam, illud secutura cum in aduersitatibus, tum in prosperitatibus, quibus in rebus aded esset cum illo coniuncta, ut verba, eas res sonantia, æque de vno atque de altero vera esse comprobarentur. Quo demum fieret, ut nostrum vnusquisque his eisdem verbis se se videret instructum, quam ratione vitam suam componeret, vbi se vidisset verbis illis delineatum. In hunc finem tertium Psalmum explicemus: *Domine, quid multiplicati sunt qui tribulant me: multi insurgunt aduersum me.* Vbi tria facit: Narrans primum, quid illi aduenerit. Secundò, quid in futurum facturus sit. Tertio, inde trahit generalem conclusionem pro populo Dei. In primo tribulationes suas commemorans, dicit, multos contra illum insurrexisse, tanquam qui non à Deo protegendus esset atq; saluandus; eamq; tribulationem morti, quam somnum vocat, assimilat. De qua tamen Deus illum rogantem eripuit.

Psalm. 3. 1. Domine, quid multiplicati sunt, qui tribulant me? Cum admiratione exorditur narrationem suam, qua quæ mala patitur exponit. Domine, ad te effundo sermonem & precem meam. Te compello, cuius providentiæ videtur aduersari, quod iusti ab iniquis male habeantur. Tu solus petitioni meæ vales satisfacere, tu solus meam soluere quæstionem. Nolo cum hominibus quaestum facere, ne forte scandalizem eos, nec ab eis tamè quidquam consequar emolumentum. Domine, quæ causa est, quamobrem multiplicati sunt, qui tribulant me? Fultra iste si peccasset, causam quaereret suæ tribulationis, quæ causa iam esset manifesta. Vox igitur ista, vox iusti est, qui ab iniquis, quorum maximus numerus est, impetitur, qui ad suam tribulationem amplificandam per querimoniam illam pronuntiat, multosque esse se insectantes, eosque sic peruicaces, ut audeant

dicere: *Non est salus ipsi in Deo eius.* Mala ista duo frequentissima sunt, videlicet quod multi sunt honorum persecutores, & putantes Deum non esse illorum protectorem. Primum est, quia multi sunt mali, ut ex toto patet mundi cursu; & Christus dixit, quod multi ambulat per viam perditionis. Isti ut mali sunt, oderunt iustum, quia (inquiunt) *inutilis est nobis, & contrarius est operibus nostris*: & audet persequi, quod à Deo arbitrentur illum derelictum. Sic Sennacherib Ezechia insulcabat, quod in Deo confideret; sic dicens per nuntios suos populo. *Non vobis tribuat fiduciam Ezechias super Domino, dicens: Eruens liberabit nos Dominus.* Sic impius apud Sapientem: *Circumueniamus iustum, qui Filium Dei se nominat. Si enim verus est Filius Dei, suscipiet illum, & liberabit eum de manibus contrariorum.* Sic Iudæi ad Crucem Domini: *Confidit in Deo, liberet illum nunc si vult.* Sic in Psalmo de dicitur: *Insidiatur, ut rapiat pauperem. Dixit enim in corde suo; oblitus est Deus. Avertit faciem suam, ne videat in finem.* Non putat impius, quod Deus sit iustorum protector, tutor pupillorum, custos viduarum, quod erigat elisos, & viuificet mortuos. Audent persequi probos, quasi à Deo derelictos, dicunt enim: *Non est salus ipsi in Deo eius.* Propterea necessaria est Resurrectio, qua ostenditur vana impiorum presumptio; Ided sequitur: *Tu autem Domine susceptor meus es, gloria mea, & exaltans caput meum.* Susceptor, quia erigit ab oppressione: gloria, quia adiutor: operanti enim bonum, gloria debetur. Adiutori ergò nostro debetur gloria. Exaltans caput meum, quoniam sic eripit ut etiam glorificet. Tribulationem deinde somnum nominat. *Ego dormivi, & somnum cepi.* Per somnum mortem intelligi, & per mortem magnas tribulationes in diuinis litteris manifestum est. Repetio illa, *Dormivi, & somnum cepi*, rem exaggerat. Maxima igitur est eius tribulatio, quod multi in eum insurgentes, nec iudicia DEI timentes inuaduntur in illum; à qua tamen ereptum se facit, subdens: *Et exurrexi. Excitatus sum* (inquit)

Inquit, à somno illo mortis, & exterminij: quoniam Dominus, qui est susceptor meus, suscepit me.

8 Vt ad secundum transeamus, sciendum quod Hebrais est, suscipiet me, quibus futurum tempus interdum quandam significat consuetudinem illius actus, vel debitum, quod comprehendit omne tempus, præteritum videlicet, præsens & futurum. Sicut quando Abimelech dixit ad Abraham: *Qua non debuisti facere, fecisti nobis.* Hebraea lectio habet, quod non fiet, fecisti nobis. Vnde etiam potest trahi mysterium ab eo, quod dixit Deus: *Ego sum qui sum.* Sic dices. *Qui est, misit me ad vos.* Quoniam in Hebraeo sic habetur. *Ero qui ero.* Sic dices. *Ero, misit me ad vos.* Vt intelligatur per futurum comprehensum omne tempus, quo significatur æternitas, quæ omni tempori coexistit. Per hoc ergo, quod dicit, suscipiet, innuit, quod Deus illi semper præsto adest, suscipiens à somno tribulationis. Noster interpretis dixit, in præterito *suscipit*, accomodans locutionem communi loquendi modo, & Christo potissimum, qui à mortuis excitatus est à Patre. Sed dum dicitur *suscipiet*: semper aptatur & Ecclesie quoque, & cuique fidelium, quibus Deus semper adest, ut eruat à malis. Atque ita quod dicitur: *Dormiui, & somnum cepi*; non de Christi morte solùm intelligitur, sed de omni angustia Ecclesie & fidelium, à qua Deus in se sperantes eripit semper.

9 Quo fit, & intelligitur, quod Christus in Psalmis de sua morte agens, & de sua Resurrectione, vna simul complectitur suorum afflictiones, & liberationem ab eis, ita nos certiores faciens atque nos à malis eruendos esse, atque ipse ereptus est à Deo, qui suscitauit illum à mortuis, & exaltauit dextera sua: Propterea Paulus talera suam tribulationem commemorans, qua dicit: *Supra modum grauati sumus supra virtutem, ita ut taderet nos etiam viuere subitit.* Sed ipsi in nobis ipsi responsum mortis habuimus, ut non simus fidentes in nobis, sed in Deo, qui suscitauit mortuos, & de tantis periculis nos eripuit, in quo speramus; quoniam & adhuc eripiet, adiuuantibus &

vobis in oratione pro nobis. Quibus in verbis tria licet considerare: Primum est, quod Apostolus tribulationem suam mortem prope deputat: dicit enim: *Ita ut taderet nos etiam viuere. Et responsum mortis habuimus.* Sic proxime ad nos accessit mors, quasi illam videremus, & nos alloquentem audiremus: quo factum est, ut iam certo sciremus, ab ea nos tribulatione humanitus egredi non posse, sicut nemo perse potest seipsum à mortuis excitare, ac propterea in solo Deo esset fiducia nostra. Secundum est, quod mortuos suscitare, & è periculis tantis liberare vna coniungit. In solo (inquit) Deo fideremus, qui suscitauit mortuos, & de tantis periculis nos eripit: Vt innuat, quod cum tribulatio illa sit mortis imago, ab illa erueret, est à mortuis suscitare. Tertium est, quod ereptionem hanc à periculis ad tempora omnia distendit. Eripuit, & eruit, & adhuc eripiet, quo tertio isto comprobatur, quod sumpsimus ab Hebraeis, videlicet quod futurum illud, suscipiet, tempus omne concludit. Duo vero præcedentia demonstrant, per mortem tribulationem maximam designari, ac propterea liberationem ab ea, quandam esse veram Resurrectionem. Ex quibus demum sequitur quod vna Christus, & suam Passionem, mortemque, & angustias nostras, atque molestias eisdem verbis Psalmi comprehendit, simulque & suam à mortuis suscitationem, & nostram à periculis, & malis ereptionem. Vnde certi essemus atque nos à Deo liberandos, atque ipse liberatus fuit, ut cum illo dicere valeamus: *Non timebo milli populi circum-*

Psal. 3. 7.

dantia me. Certissimum enim habeo præsidium orationem: nam voce mea ad Dominum clamauit, & exaudiuit me de monte sancto suo; propterea & nunc rogo. *Exurge, saluum me fac Deus meus,* nempe ut antefacere consueuisti: *Quoniam tu percussisti omnes aduersantes mihi sine causa, dentes peccatorum contriuisisti.* Quæ confirmat Apostolus, dicens: *Deus vero & Dominum suscitauit, & nos suscitabit.* Nescitis quod corpora vestra membra sunt Christi? Nuncquid diuisus est Christus, ut inter diuisiones Deus transiens vnâ suscitet,

1. Cor. 6. 14.

1. Cor. 1. 13.

Eph. 4. 8. altera demissis: *Ab sit. Vnus Dominus, una fides.* Ergo si corpora nostra membra sunt Christi, sine nobis Christus à morte non redibit ad vitam; sed qui illum suscitauit, & nos suscitabit.

10 Sed iam ad tertium, quod est conclusio generalis. *Domini est salus, & super populum tuum benedictio tua.* Quod Domini sit salus, iam demonstratum est cōtra aduersarios, dicentes: *Non est salus ipsi in Deo eius.* Ergo in quacunq; aduersitate non est desperanda salus, quando quidem non hominum est, qui sæpe fallunt, qui non semper possunt, nec præsto sunt auxiliaturi;

Psalm. 110. 4. sed Domini est, qui potens est & misericors, qui non dormitabit, neque dormiet, qui est protectio nostra super manum dexteram nostram; valens ipse, quod non valemus ipsi cum omnibus viribus nostris. Ergo tandem super populum tuum benedictio tua: maledicent illi, & tu benedicis; *Qui Num. 23 8*

Psalm. 108. 28 *insurgunt aduersum me, confundentur; seruus autem tuus letabitur.* Adducat Balac Balaam ad maledicendum, & frustra conabitur, & dicere cogetur: *Quomodo maledicam, cui non male dixit Deus? Doleat Balac: Ut malediceres inimicis meis vocauite, & tu è contrario benedictio? Tantum potest benedictio Domini, vt mala in bona conuertantur, vt inimicitia fiat gratia, vt persecutio sit victoria, vt ipsamet mors cedat in vitam.* Sis tu populus Dei, sis tu membrum Christi: aduersetur tibi sine causa,

Psalm. 24. 19 sicut & Christus dicit: *Odio habuerunt me gratis, id est, immerito, tunc sta in gradu tuo, tunc inuenies viuentem cum mortuis, Angelos in sepulchro, in umbra mortis lumina vita, & gaudium in tribulatione.* Sed videamus, quomodo in fructu multo proli sua Christus sit resuscitatus.

SECUNDA PARS.

11 *Quis non miretur, quod Moyses benedicens Ioseph dicat: Qui apparuit in rubo, veniat super caput Ioseph, & super verticem Nazarai inter fratres suos.* Quis quæso est qui apparuit, & in rubo dicat: *Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob: quo nomine vt veritas explicauit, probata est resurrectio mortuo-*

rum. Non est enim Deus mortuorum, sed viuorum: omnes enim viuunt ei. Mortui sunt quantumcunque in se ipsi: Deo viuunt omnes. Sed quare non Deum se omnium vocat, sed Deum dundaxat Abraham, Isaac, & Iacob: quia speciali modo isti viuunt ei, quoniam illos suscitatus est ad vitam æternam. Si autem vis scire quis sit Nazarus, vade cum mulieribus ad sepulchrum, & inuenies Angelum dicentem: *Is sum quem Nazaranum crucifixum surrexit, non est hic.* Qui apparuit in rubo, vbi Resurrectionem præostendit, seq; solus est, qui potest mortuos viuificare, iste Deus Patris venit super caput Nazaraei. Sed cur, quæso, & Ioseph vocat, & Nazaraum? si de Nazaraeo est quæstio, audi sanctum Matthæum Euangelistam: *Veniens habitauit in ciuitate, quæ vocatur Nazareth: vt adimpleretur quod dictum est per Prophetas: Quoniam Nazarus vocabitur.* Scias nihilominus illos secundum legem dici Nazaraeos, qui se Deo per votum consecrassent, quorum consecratio potissimum erat in capite, quod radi non poterat. *Omni* (inquit) *separacionis sua nouacula non transibit per caput eius, vsque ad completam diem, quo Domino consecratur. Sanctus erit cruentus cesarie capitis eius, & infra. Si mortuus fuerit subito quisquam coram eo, pollicetur caput consecrationis eius.* Nazar Hebræis est separare. Quæ Domino separabantur, Sancta vocabantur; propterea Nazarus Sanctus dicitur. Vnus inuenitur Nazarus perpetuus, qui ab ortu suo vsque ad obitum, Domino esset consecratus Samson, dicente Angelo ad matrem eius: *Concepit, & paries filium, cuius non tanget caput nouacula; erit enim Nazarus. Des ab infantia sua, & ex matris utero.* Quod vero Samson Domini fuerit figura, maxime in Resurrectione, omnibus persuasissimum est. Vt merito auctor Resurrectionis, qui apparuit in rubo, veniat in vertice istius Nazaraei Domino consecrati. In capite (inquam) vbi potissimum erat consecratio. Qui quamuis ex eo quod conceptus est in Nazareth, ibidemque habitauit, eam vocans ipsamet patriam suam, ex eo tamen in primis erat & à Prophetis vocatus Nazarus,

raus, quoniam Sanctus erat, Domino cō-
 feceratus & separatus: vt nihil aliud præter
 ea, quæ Dei sunt, ageret. Pro qua re car-
 sanem quoque Nazarenorum non conser-
 uauit. Id quod satis aperte innuit Euange-
 Mat. 2. 23. lista Matthæus, dicens, quod per Prophe-
 tas vocatus fuerat Nazareus, quod profes-
 sio expressum non habemus nisi in Iacob
 Gen. 49. 26 & Moysē benedicentibus Ioseph, sed
 Sanctum futurum Dominum Prophetam
 Gen. 33. 16. omnes confitentur. Qui tamen vt sic & ab
 aliis diceretur, habitauit in Nazareth. Nā
 si patria spectetur, Nazarenus potius di-
 cetur, quo nomine etiam Pilatus, & im-
 mundi illum spiritus appellarunt. Angelus
 verò, vt cum Moysē conueniat, qui Naza-
 reum vocat, cum Deum notat auctorem
 vitæ & Resurrectionis simul & Nazare-
 num vocat, & illum resurrexisse testatur.
 Mar. 1. 24. Cui consonat figura Samsonis Resurre-
 ctionem Domini, sua virtute & fortitudi-
 ne præfigurantis, qui Samson solus scribitur
 perpetuus fuisse Nazareus.
 12. Illustra verò mysteria explicabimus, in-
 quirentes, quam obrem ista Prophetia Iac-
 cob videlicet & Moysi facta sunt in be-
 nedictione Ioseph, non autem Iuda, de cuius
 Tribu ortus est Dominus noster. Vbi
 primū meminerimus, quod in rubo Deus
 iuberet Moysi vt dicat, Deus patrum vestro-
 rum, Deus Abraham. Ratio? Quare enim
 se dicit prius Deum patrum populi? Vt
 Resurrectionem Patrum ad filios exten-
 dat, tum vt notet, quod quemadmodum
 patres suscitabit, æquē & filios, tum vt
 notet, quod in hoc suscitavit patres, quod
 semen eorum multiplicat. De patre, filium
 erudiente, dicit Sapiens: *Mortuus est Pa-
 ter eius, & quasi non est mortuus*: similem
 enim reliquit sibi post se. In vita sua vidit,
 & lætatus est in illo. In obitu suo non est
 contristatus. *Gratum cadens in terram,*
 Cor. 15. *moriens, visus est*: vt docet Apostolus,
 viuificatur autem non in se, sed in fructu,
 quem multum affert, quam vitam Apo-
 stolus vocat Resurrectionem. Mortui er-
 go Patres populi, quasi non sunt mortui
 viuentes in filiis suis, qui similes sunt illis,
 dum conuertantur corda patrum in filios
 & filiorum ad Patres. Hoc modo & Chri-

stus resurrexit, iuxta quod scripsit Iſaias:
*De angustia, & de iudicio sublatu est: ge-
 nerationem eius quis enarrabit? quia ab-*
scissus est de terra viuentium. Quia (in-
 quit) mortuus est, ideo de angustia per
 resurrectionem liberatus est, non autem
 in se solo, sed in prole eius, quæ tanta erit,
 vt non possit enumerari. Ad quod decla-
 randum post subdit: *Si posuerit pro pecca-*
to animam suam, videbit semen longeuum
 Iste sunt gentes benedictæ in semine Abra-
 hæ, in quibus ipse Abraham excellentissi-
 me resuscitauit. Si enim tanquam mor-
 tuus viuificatus est, quando ob senectutē
 erat corpus velut emortuum, & emortua
 simul vultu Saræ, genuit tamen Isaac, in
 quo vocatum est illi semen, num nō mul-
 to magis excitatus est à mortuis, quando
 verē mortuo ipso sic multiplicatum est se-
 men eius, vt in eo benedicerentur omnes
 nationes terræ? Apostolum audiamus.
Abraham est pater omnium nostrum (sicut
scriptum est) patrem multarum gentium
posui te ante Deum, cui credidisti, qui
uiuificat mortuos.

Num ergo & Christus non resurrexit
 in multitudine credentium, in qua viuuit
 & regnat? Resurrectionem sui in seipso
 prædixit Iacob benedicens Iuda: *Requie-*
scens accubisti, vt Leo, & quasi leona, quis
suscitabit eum? Resurrectionem in gene-
 ratione sua inenarrabili, & prole innume-
 rabili vaticinium præostendit in benedi-
 ctione Ioseph. Illa, quia verē fuit in cor-
 pore, quod realiter ex Iuda processit, & de
 femore eius, Iudæ ipsi tribuitur, ex cuius
 semine corporaliter ortus est Dominus
 Iesus. Hæc secunda fit per spirituales gene-
 rationem, qua Christus granum mor-
 tuum reuiuiscens, multum fructum affert.
 Merito itaq; ad aliam Tribum transferretur.
 Ex qua multitudo ista filiorum, in qua re-
 surgit Christus, non venit corporaliter.
 At quare adhuc electus est Ioseph? O di-
 uinā Sapiaentia scripturarum. Filij isti tunc
 generantur, quando fiunt iusti. Inuenias
 mihi modò vnū ex duodecim filiis Iacob,
 vnde sunt duodecim tribus, qui in Scriptu-
 ra iustus sit appellatus præter Ioseph. Audi
 Salomonem in libro Sapiaentia de Sapiaen-
 tia: *Hæc*

- Sap. 10. 11.** *tia: Hac venditum iustum non dereliquit, sed à peccatoribus liberauit eum, descenditq; cum illo in foueam, & quis aliorum fratrum specimen, a què iustitia fuit atq; Ioseph?* Accusatur fratres apud partem, de crimine pessimo, quod odio haberet iniquitatem, patienter fert se à fratribus vendi. In seruitute fidelis fuit Deo, fidelis Domino suo. En quomodo probatur iustus; Fuit Dominus cum eo, & erat vir in cunctis prosperè agens, habitauitq; in domo Domini sui qui optimè nouerat Dominum esse cum eo. Benedixitq; Dominus domui Ægyptij propter Ioseph. An
- 39. 7.** non iustus, qui recusatit stuprum vxoris
- 45. 1.** Domini sui? An non iustus, qui clementer indulgit fratribus suis, qui vendiderant illum, & illis familiarique eorum diligenter prouidit? Nil tale de aliis leges. Castimoniam specimen valdè ad hoc mysteriū facit, quæ hominem Angelis similem facit. Vnde quia in Resurrectione neq; nubent, neque nubentur, erunt similes Angelis Dei, vt meritò cum de spiritali Resurrectione agitur, ille ex duodecim eligatur, qui inter fratres suos, atque præ omnibus illis castitate præfulsit. Vnde habet Prophetia; *Veniat super caput Ioseph, & super verticem Nazaræi inter fratres suos:* quasi dicat: Super verticem illius, qui solus inter fratres suos vel maximè fuit Nazaræus.
- Num 6. 4.** *Quidquid ex vinea esse potest ab vna passa vsq; ad acinum, non comedent.* At
- Pro. 20. 1.** Salomon dicit: *Luxuriosa res est vinum:* &
- Eph. 5. 18.** Apostolus dicit, in vino esse luxuriã. Castitas virginalis Ecclesiæ Christi seruabatur. At apparet tamen castimoniam in Nazaræis potissimum emicare debere, sic strictim à vino prohibentur. Et vnde Samson Nazaræus ille insignis consecrationem amisit capitis sui, nisi ex castimonie respectu? Castissimus ergò Ioseph meritò ante etiam Nazaræorum institutionem Nazaræus vocatur à Iacob, quæ laus nulli aliorum fratrum tribuitur, quando

Quomodo autem fuit Ioseph Nazaræus, quando mos & lex Nazaræorum nondum erat in vsu apud homines? Nazaræis maximè vinum, vna & quicquid ex vinea fuisset, inhihebatur & hoc seuerè, adeò vt dicat lex: *Quidquid ex vinea esse potest ab vna passa vsq; ad acinum, non comedent.* At Salomon dicit: *Luxuriosa res est vinum:* & Apostolus dicit, in vino esse luxuriã. Castitas virginalis Ecclesiæ Christi seruabatur. At apparet tamen castimoniam in Nazaræis potissimum emicare debere, sic strictim à vino prohibentur. Et vnde Samson Nazaræus ille insignis consecrationem amisit capitis sui, nisi ex castimonie respectu? Castissimus ergò Ioseph meritò ante etiam Nazaræorum institutionem Nazaræus vocatur à Iacob, quæ laus nulli aliorum fratrum tribuitur, quando

ex eis plurimi de opposito castitatis arguuntur. Nam dicit Scriptura, quòd Ioseph erat cum filiis Balæ, & Zelæ vxorum patris sui, & accusauit fratres suos crimine pessimo. Ecce Nazaræus inter fratres suos, castus inter incestuosos. Poterat hic Scriptura dicere, & accusauit eos. Sed dixit. Accusauit fratres suos, quia fortè erant & alij fratres in eodem crimine, præter filios ancillarum. Sed maximè, vt sibi mutuo concinerent Scripturæ, quarum vna dicit. Accusauit fratres suos, quibuscum erat. Altera. Super verticem Nazaræi inter fratres suos. Neq; volo pretere, quod duo insigniores inter ceteros omnes, Ruben & Iuda de fornicatione culpantur. De Ruben enim scribitur: *Abij Ruben, & dormiuit cum Balæ concubina Patris sui, quod illum minimè lauit.* Pro quo sic punitus est, vt in benedictione filiorum dixerit Iacob: *Ruben primogenitus meus: effusus es sicut aqua, non crescas, quia ascendisti cubile patris tui.* Iudam verò concubuisse cum Thamar nuru sua, quæ scortum arbitrabatur, Scriptura etiam narrat. Nec adduci possum, vt vacare purem mysteriò, quòd narratio dictæ fornicationis Iudæ interrumpat seriem historiae Ioseph. Quo fit, vt post narratum in castum Iudæ, immediatè subiiciatur castimonia Ioseph. Videantur capite Gen 37. in quo inchoatur historia Ioseph 38. in quo est narratio fornicationis Iudæ, & scelerum suorum filiorum, & 39. in quo reditur ad historiam Ioseph, & ponitur illius castitas singularis. An non videtur Christus transire à Iuda, à quo ortus est in se corporaliter, ad Ioseph, à quo ortus est in filiis suis actibus spiritaliter?

Sed in Ioseph dispiciamus Resurrectionem quãdam, qui morti appropinquant, dicentibus fratribus suis: *Venite, occidamus eum.* An non mors seruitus mortis grauior, cui à fratribus traditus est? An non mors calumnia mulieris aduulteræ infamantis innocentem? An non mors diuturnus carcer, & ingrata obliuio pinceris, vnde carceris miseria ulterius ad annos vsque duos producta est? Non leuiore mortis ista, quam illa quas Apostolus passus

passus est, qui idcirco se fuisse scribit in
 Cor. 11. mortibus frequentes. Si autem mortes sunt
 hae, non erit ab eis ereptio, & erectio, Re-
 surrectio: Resurrexit ergo Ioseph, quando
 Sapientia in vinculis non dereliquit illum:
 donec afferret illi sceptrum Regni, & potē-
 tiam aduersus eos, qui eum deprimebant,
 & dedit illi claritatem æternam, Pharaone
 illum constituente super vniuersam terram
 Aegypti, danteq; illi annulum quem tulit
 de manu sua, illumq; vocante lingua Aegy-
 ptiaca Saluatorem mundi. Merito qui re-
 surrexit, & exaltatus est in multorum sa-
 lutem populorum, adeo vt vocaretur Sal-
 uator mundi, veri Saluatoris mundi figura
 est, cuius salus, extensa vsque ad extre-
 mum terræ, est illius Resurrectio in gene-
 ratione ventura, factus Pater futuri sæcu-
 li. Hoc enim in primis figura ista specta-
 re videtur. Vbi nomen Ioseph, quod aug-
 mentum significat, effectum nominis.
 Nam sic est ipse auctus, vt duæ ex eo Tri-
 bus constituerent Ephraim & Manasse.
 Et Prophetia intentio infinitam istam
 prolem, in qua viuunt Christus & regnat,
 spectare videtur: eam enim sic concludit
 Gen. 47. Moyses: Quasi primogeniti tauri pulchri-
 tudo eius: cornua rhinocerotus cornua
 illius, in ipsis ventilabit Gentes vsque ad
 terminos terræ. Hæ sunt multitudines
 Ephraim, & hæc millia Manasse. Taurus
 fortis ad pugnandum & generandum. Pul-
 chritudo ergo Christi, qua resurgens splen-
 det, est ad subiugandum gentes, vsque ad
 extremum terræ: quas dum subicit, ge-
 nerat, vt sint filij eius. Sicut erant filij
 Ioseph Ephraim, & Manasse, & illorum
 Tribus. Ideo dicit, hæc, nempe Gentes il-
 lus virtute subactæ, sunt multitudines
 Ephraim, & millia Manasse. Quæ magna
 illius fortitudo assimilatur rhinoceroti
 vnicorni. Quam Apostolus, vt habea-
 19. mus, rogat, vt det Deus illuminatos ocu-
 20. los cordis nostri, vt sciamus quæ sit su-
 21. pereminens magnitudo virtutis eius in
 22. nos, qui credimus secundum operatio-
 nem potentia virtutis eius, quam opera-
 tus est in Christo, suscitans illum a mortuis,
 & constituens ad dexteram suam in cæle-
 stibus, supra omnem principatum & pote-

statem, & virtutem, & dominationem, & omnia
 subiecit sub pedibus eius, & ipsum dedit
 caput super omnem Ecclesiam. En fortitu-
 do illa, qua suscitatus est Christus. Et ex-
 altatus, subiecit omnes gentes sub pedibus
 illas sibi asserens in populum, qui est Ec-
 clesia & generatio ventura, & populus
 acquisitionis, id est acquisitus, & genera-
 tus ab eo in hac singulari sua regeneratio-
 ne, qua ipse formatus est in fidelium cor-
 dibus. En ratio singularis, cur in hac re-
 surrectione Christus per Ioseph est figura-
 tus. Supra cuius caput venit qui apparuit
 in rubo, vbi se suscitatorum declarauit sic-
 ut Patrum ita & filiorum.

Quid putas, Moyses vult videre visio-
 nem istam magnam? quid putas, intelli-
 gens ibi adesse presentem Deum abscon-
 dit faciem suam, non audentem aspiciere con-
 tra Deum? quid putas, iubetur soluere cal-
 ceamenta de pedibus suis? Magna visio ista
 est, in qua videtur à fine vsque ad finem;
 à principio, in quo mortuus est homo, ad
 finem vsque: vbi mortua mors erit, &
 plene restituta vita, qua homo in sui ini-
 tio fuerat destitutus. Magna visio, quana
 videre debent omnes: quoniam ad omnes
 pertinet, qui mortui indigemus resur-
 rectione. Magna, in qua agitur de summa
 rerum, quæ est mors & vita; mors omnis,
 vita omnis, & temporalis, & æterna. Ma-
 gna, vbi abscondit Moyses faciem suam,
 quæ lex ad tantam claritatem non dedu-
 cebat. Magna, ad quam maxima cum re-
 uerentia debemus accedere; his contenti
 mysteriis, quæ Deus nobis reuelare dis-
 posuit. Solue homo, qui accedere concu-
 piscis, morticina pedum tuorum, brutalia
 sensuum tuorum, vino pede ac nudo
 tange terram, quæ sancta est, vt sis parti-
 ceps veræ Resurrectionis. Mens iam re-
 surgat torpida. Moyses pascebat oves Ie-
 thro foceri sui: dimisit hanc passionem, v-
 bi de resurrectione & liberatione populi,
 audiuit arcana verba. Vbi factus est mi-
 nister huius liberationis. Hoc est quod
 facere debetis, si mors vobis est odio, de-
 siderio vita, abnegari impietatem, & secu-
 laria desideria atq; negotia.

Paulus Apostolus, si bene intellexistis,
 scribit,

scribit eadem virtute Deum in nobis operari, qua operatus est in Christo, suscitans illum a mortuis. *Qua* verò id ratione: omnia subiecit sub pedibus eius, & ipsum dedit caput super omnem Ecclesiam. Caput illum constituit, dum nos sub illius subiecit pedibus. Cuius erit ipse caput sine corpore. Quodnam erit corpus sine capite: eadem ergo, quæ caput constituit, format corpus; & quæ corpus subiecit, caput exultat, ut sit vnum corpus & vnus spiritus. Et eorum corpus simul & occidat, & oriatur; moriatur, & viuatur; cadat, & resurgat. Mortuus est Christus, & mortuus est peccato, ut & nos cum illo commortui simus & hoc peccato. Resurrexit Christus, ut & nos simul viuamus, cum illo ambulantes in nouitate vitæ. Mortuus est in seipso pro nobis tamen, ut & nos cum illo moriamur, quod cum facimus, moritur ille in nobis. Vixit in seipso resurgens, & hoc etiam pro nobis, ut & nos cum illo viuamus; quod cum facimus resurgit ipse in nobis, & viuat. Hæc est resurrectio prima. *Propterea* se nobis viuentem declarauit, ut iam non simus mortui, sed cum viuente viuamus. Resurrectio ipsa sua, spontanea fuit; Dicebat enim: *Pono animam meam, ut iterum sumam eam.* Illum licet suscitauerit Pater, ipse tamē a se sumpsit iterum animam suam, quam a se posuerat & deposuerat. Et nos quoque, debemus animas sumere; Virtuti diuina nos suscitanti assentiri. Audio enim illum in Ezechiele: *Cum auerterit se impius ab impietate sua, & fecerit iudicium & iustitiam, ipse animam suam uiuificabit.* Creans, non requisit a nobis, num esse vellemus; propterea, quod ubi non erat esse, neque erat & velle. At mortuos nos excitaturus, clamat: *Audite, & uiuite; nam qui audierint uiuent.* Ergo audiamus & viuamus: *Qui iustus est, vita uiuet.*

17 Nos, nos ipsi, nos ipsos aut occidimus aut uiuificamus. Illud sine Deo, istud cum Deo, & à Deo. *Apposuit tibi aquam & ignem: ad quodcunque uolueris, porrige manum tuam:* ait Sapiens. Tu, tu ipse porrige manum ad quod vis, ad ignem comburentem, vel ad aquam refrigerantem.

Ante hominem vita & mors malum, quod placuit ei, dabitur illi. Hæc & tibi placebit mors? & non magis vita? placeat tibi vita, uelis uiuere, & dabitur tibi quod uis. Qui apparuit in rubo Deus, qui suscitauit mortuos, ueniat super caput Ioseph, & super verticem Nazarei. Benedictio Domini super caput iusti. Virtus potentia suscitantis super verticem Nazarei. Sis iustus, sis Nazareus, & erit tibi vita. Si spiritu facta carnis mortificaueritis, uetus. Caro corrumpit, in se corruptibilis est. Qui seminat in carne, de carne metet corruptionem: si secundum carnem uixeritis, moriemini. Propterea qui apparuit in rubo, suscitans mortuos, est super caput Ioseph iusti, qui non secundum carnem uixit, sed carnem mortificauit. Ille est Nazareus, qui abstinet à uino carnem suam, quod est res luxuriosa.

O mors in carnem tua est potentia, in rem corruptibilem est regnum tuum. Propterea dominatio tua in generatione & generationem; quoniam homo caro est; uiuens secundum carnem, carnem nutriendi & fouendi, & præbens illi concupiscentias suas. Si mors fuerit uisus Ioseph, an non magis hominum culpa: Quare fratres oderant, nec poterant ei quidquam pacificè loqui, quia plus carnis amabatur à patre, quia illius somnia eius exaltationem portendebant. Diabolus propterea iustos odit, quia illos uidet à Deo esse dilectos; quoniam inuidet eorum exaltationi, & hæc est causa, quam obrem necem ac mortem illorum meditatatur. Tu, tu homo attende tibi. Tibi à Deo promissa est exaltatio, tibi resurrectio, tibi gloria; non in somnis, non in umbra aut in figura; aperte audisti: *Si quis mihi ministrauerit honorificabitur.* *Beati pauperes, quoniam ipsorum est Regnum caelorum. Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum uidebunt.* Inimicus tuus tabescit inuidia, & ardet, querit hunc tuum ascensum impedire, mittens in circuitum ueterem, expolians tunica talari & polymita, deprimens ad terram, uirtutibus spolians. Tu, tu, caue ab hoc inimico tuo,

no, rebuſq; te ſerua ſecundis. Ioseph pa-
 riens contra odium, contra amorem, pru-
 dens, mortem culpa ſuperavit, nec ſcelere
 offenſus, nec deiectus concupiſcentia. Tu
 dimica à dextris & à ſiniſtris. Sis Naza-
 reus, vtab occasione abſcondaris, vtab
 illecebra elongeris, vino te temperas; quin
 magis à vino, & ab omni quod inebriare
 potest abſtineas: Hoc est, illi cuitare, que
 illicitum ad peccandum. Quod si etiam ce-
 cideris in peccatum, surge velociter, nè
 in illo delecteris, quoniam ipsa peccati ſe-
 quitia maximè reſurrectionem impugnat.
 Scriptum est enim: *Qui exultant in malis,
 conſeſcunt in malo.* Proverbium est autem:
*Adoleſcens iuxta viam ſuam, etiam
 cum ſenuerit, non recedet ab ea.* Quid est,
 non recedet ab ea? non reſurget, non vi-
 uet, morietur in peccato ſuo. Mulieres in-
 trocuentes in monumentum, viderunt iu-
 uenem ſedentem in dextris, coopertū ſtola
 candida. Iuuenis est, qui vetustatem ab-
 icit peccati. O Ioseph iuuenis, quin magis
 adoleſcens, verè coopertus ſtola can-
 dida virginitatis & puritatis, vt Angelus.
 O mulieres, iustum est, vt vos conſortio
 gaudeatis iuuenis celeſtis, ad delendam
 infamiam ſexus veſtri, quam contraxit à
 muliere, que moleſta erat adoleſcenti Io-
 ſeph, ſtuprum recuſanti. Pallium infelix
 illa abſtulit à Ioseph, qui veſtem perdidit,
 ac perderet caſtitem. Angelus ille veſter
 coopertus est ſtola candida, que est Ange-
 lica Puritas, quam ſi apprehendatis, nec
 fugiet iuuenis, nec manebit expoliatus. O
 vinam tale haberent & viri conſortium
 & mulieres; angelicè viuerent, & quid-
 uis porius perderent, quam virtutem, quā
 iuſtitiam, quam caſtitem. Ioseph, & po-
 pilus regionem Gabaon ſatius arbitrati
 ſunt perdere, quam religionem iuramen-
 ti, quod præſtiterant, quamuis impruden-
 ter. Heu nec quidquam volumus perde-
 re, neq; etiam ipſis rebus noſtris contenti
 ſumus, ad alienam ſubſtantiam aspira-
 mus, non ementes aromata ad vngendum
 Ieſum, ſed aliorum bona vſurpantes ad fo-
 uendam carnem noſtram, ad demulcendū
 mentem, ad ſequendam, & nutriendam
 concupiſcentiam; procul propterea à re-

Tom. II. Bellintani.

reſurrectione, morti appropinquantes. Nos
 ergo magis ſapientes has mulieres imita-
 tes, noſtra præbeamus in obſequium Chri-
 ſti, vt cum muliere forti rideamus in die
 nouiſſimo, reſuſcitati ad vitam æternam,
 quam nobis concedat, &c. Amen.

Pro. 31. 25

CONCIO SECUNDA.

ARGUMENTUM.

*Exemplum Marie Magdalene proponitur ad perſeuerandum in honore & ad
 ſuperandas viriliter difficultates. In
 hoc Euangelio, quidquid moraliter
 conſiderari poteſt, perpenditur. Inue-
 hitur in fine contra peccatores.*

NON ſine diuini numinis cō-
 ſilio atq; prouidentia factum
 videtur, quod Salomonis
 Prouerbia monitione con-
 cluderentur vnius mulieris,
 ac mulieris in communi expreſſa laude.
 Dicuntur quidem verba Lamuelis, qui
 communiter intelligitur Salomon, qui ta-
 men ſic illa deſcribit, vt à matre illi pro-
 nuntiata. Dicuntur autem viſio, id est ora-
 culum diuinum, ne propterea quod à mu-
 liere profecta ſunt, parui à nobis fieret aut
 contemnerentur. Qui ergo in ſuis pro-
 uerbis hominum ſtatus omnes inſtituit,
 hic in fine matris eruditionem ſubiungit,
 cuius occasione poſtea mulier in commu-
 ni laudatur, dum dicitur: *Mulierem fortem
 quis inueniet? procul & de vltimis ſinibus
 pretii eius* Quæ propterea ſatis congruè
 hodierno myſterio; Vbi completa vita
 mortali Domini Ieſu, noua inchoatur, &
 ex eo poſſimum, quod in ſecundo docu-
 mento prohibetur vinum dari regibus,
 morientibus autè iubetur propinari. Quod
 ſecundum myſticum ſenſum docet, prin-
 cipibus, qui Chriſtum crucifixerunt, alla-
 tum vinum, quod lætiſcat cor hominis,
 quod tamen propinatum est morientibus
 & mulieribus, & diſcipulis. Illi audito,
 quod

Pro. 31. 1.

Pro. 31 10.

Bbbbb

quod Dominus surrexisset, magno sunt timore affecti. Hi verò, qui amaro erant animo, gauisi sunt maxime. Et de qua muliere vera est laus illa, si non de istis vera est, de quibus scribit Lucas Euangelista: *Vna sabbati valdè diluculo venerunt mulieres ad monumentum.* Si ergò non dubitauit Salomon Sapientissimus matris monita sedulò suscipere, atque vt mulieris ea describere, num aut pudel: ita pigebit, tam laudare mulieris exemp^a sequi; cuius laus in his potissimum fulget mulieribus; quæ nobis hodiè & ad consolationem proponuntur & ad instructionem. Hoc itaq; vt præstemus, diligenter attendamus, quid de illis scriptum sit.

2. Vsa Domini morte, & quomodo corpus eius traditum fuisse sepulturæ, illico emerunt aromata, vt venientes vgerent illud. Sed quoniam festo die sabbati prohibebantur, sabbato quidem siluerunt, id est quieuerunt, quo præteritò, mox vt illis licuit, nempè *prima sabbati valdè diluculo, venerunt ad monumentum, portantes quæ parauerant aromata.* Quo docemur exemplo, vt non tardemus conuerti ad Dominum, eaq; in illius prestare obsequium, quæ ad nos pertinent, siue ex cõmunilege, siue ex functione speciali aut occasione. Salomon erga proximũ quoq; hoc iubet præstare: quanto igitur magis erga Deum?
- Prou. 3. 28. Ne dicas (inquit) amico tuo: vade & reuertere: cras dabo tibi, cum statim possis dare.* Suo tempore quæq; facienda sunt, & tũ maxime, quando, si differas opus, non perficitur congruenter. Iosue capturus atque deleturus oppidum Hai, sicut diuersa in loca exercitum distribuit, ita quid illorum quisque facere debuisset, & quo tempore, præcepit omnibus. Ij vero potissimum, qui in insidiis latebant, dato signo, surgere habuerunt, quando populus Hai persequens, qui fugere seungebant, existet è ciuitate rotus, & ab ea recessisset. Leua itaque
- Ios 18. 18. Iosue (sic à Domino iussus) clypeum contra urbem Hai, & insidiæ, quæ latebant, 19. surrexerunt confestim, & pergentes ad ciuitatem, ceperunt & succenderunt eam.*
- 1. Cor. 5. 14. Indigenti nõ est subsidium differendum, sed mox deferendum: caritas vrgit nos,*

cur differas: an quia piget dare: sed *hilarem dator è diligit Deus.* Vbi dilatio sine ratione est, ad quid illa? sed Deus maxime promptos nostros exoptat animos.

Ratio postulandi exitũ de Ægypto hæc fuit populo, vt viam trium dierum pergerent in solitudinem, & sacrificarent Domino Deo suo. Et voluit tamen sibi Phasè immolari in ipsomet Ægypto. Simul atq; Noè de arca exiuit, ædificauit altare, & obtulit holocausta. Christus resurgens mane, apparuit Mariæ Magdalene. Nescit tarda molimina Spiritus Sancti gratia. Ergò sapientem audiamus: *Initiũ sapientie, timor Domini, & cum fidelibus in vulua concreatus est, cum electis foemina graditur, & cum iustis, & fidelibus agnoscur.* Docet enim timorem Domini, qui vera sapientia est ipsaq; virtus, deberi citò, quantum possibile est, haberi, ac si in matris ventre inchoaret: progressus autem illius datur electis foeminis. Nam foemineus sexus mollior, defectiue magis aptus. At inter foeminas quoque aliquæ sunt viratæ, inter alias electæ, quæ fortitudinem induentes constanter agunt, togantes cum Iudith; *Confirma me, Domine Deus, in hac hora.* Agnoscitur tandem, quia non deficit, sed vsq; in finem durat cum iustis & fidelibus. Fideles in scriptura dicuntur, qui permanent & non deficiunt. Cum his ergò, qui in iustitia firmi sunt, suum vigorem ostendit atque virtutem. Videtis itaque eiusmodi esse timorem Domini, vt debeat tempestiue coli atque exerceri. Hoc docent suo exemplo mulieres, quæ *mandè diluculo venerunt ad monumentum.*

Quæ vt erant electæ, etiam docent in eodem timore Domini nos habere progressum. Graditur enim cum electis foeminis. Veniunt ad monumentum, & non inuento corpore, id renuntiant discipulis, qui comites illuc venientes, illũ non inueniunt, sed rursus abierunt ad semetipsos. Non sic reuertentes mulieres susceptum omittunt negotium, & idè Angelos vident, qui dicunt illum viuere. Vides timorem Domini gradi cum electis foeminis? Vides inter illas mulierem fortem, quæ sic virili-

viriliter perseverat, ut digna habeatur, cui
 appareat Christus? Deponamus fragilitatem,
 confirmemus infirmitatem, debilitatem
 vigoremus. Scriptum est enim: *Seror
 nostra parua est, & vbera non habet. Quid
 facimus sorori nostre, in die qua alloquen-
 da est? Si murus est, adificemus super eum
 propugnacula argentea. Si ostium est, comp-
 pingamus illud tabulis cedrina.* Anima par-
 ua est, quia tenella, & debilis. Vbera non
 habet ad nutriendum opus, ne deficiat, ta-
 men alloquenda est, non semper teneri, a-
 liquando oportet dure scire, crescere, pro-
 ficere, grandescere. Non despicitur debile
 principium, expectatu, ut nubilus sit, ut
 viro, Deo videlicet, possit coniungi. Hoc
 ut fiat, quid opus est illi? Murus, & o-
 stium, veluti principium boni obstant, ne
 quis ingrediatur ad dissipandum id, quod
 iam factum est. At verò si parua est, debi-
 lis est murus & demissus; fragile est o-
 stium, ut facile confringatur. Quid ergò?
 super murum adificemus propugnacula
 ad repellendos hostes; ostium, novis ad-
 ditis tabulis, fortificetur. Sint propugna-
 cula argentea, ut decorem induciant
 & fortitudinem. Cedrinae sint tabulae,
 magna, grossae, fortes. *Fortitudo & decor
 sit indumentum eius, byssus & purpura ve-
 stis illius, ut sit cum pulchritudine & pote-
 state magna, ut hostes repellat longius, pa-
 cemque ferat protinus.* Iam transtulerat Iosue
 cum populo Iordanem. Iam dissolu-
 tum erat cor Chananaeorum timentium
 introitum filiorum Israël: tunc princeps
 exercitus Domini, quem Michaëlem pu-
 tamus, apparuit Iosue euaginatam tenens
 gladium. Ad quid, nisi vt animam
 accenderet ipsius, sciens sibi auxilium ad-
 esse caeleste? ergò confortetur cor nos-
 trum, viriliter agentes in obsequio Chri-
 sti, aderit ipse, ut valeamus in virtutibus
 progressum facere.
 Ad hoc habemus Sapientis documenta
 dicentis: *Omne opus corruptibile, in fine
 deficiet: & qui illud operatur, ibit cum il-
 lo.* Omne opus electum iustificabitur: &
 qui operatur illud, honorabitur in illo.
 Opus corruptibile, est opus carnis; de
 quo Paulus: *Manifesta sunt autem opera*

*carnis, qua sunt fornicatio, immunditia,
 impudicitia, luxuria, idolorum seruitus, ve-
 neficia, inimicitia, contentiones, emulatio-
 nes, ira, rixa, dissensiones, secta, inuidia,
 homicidia, ebrietas, comestiones, & his
 similia.* Opera ista corruptibilia sunt, quo-
 niam aliquando deficient vna cum opera-
 tore. Verum, nonne & corruptibile est o-
 pus virtutis, quod coeptum intermititur?
 Si iustus auertus à iustitia, ad iniquitatem
 se conuerterit, quid illi prodest bonum i-
 nitium? Si Deus factis operibus suis vsque
 ad quintum diem cessasset, homine non
 formato, qualis esset mundus iste? Num
 diceretur igitur: *Perfecti sunt caeli & ter-
 ra, & omnis ornatu eorum?* Quae utilitas,
 si fundamenta iacias domus, & ibi sistas,
 non vltra progrediens? Quid si plantata
 arbore, & modico tempore enutrita, ante
 fructum illam succidas? si succideris, suc-
 cidèris. Si definis, deficies tu ipse. Si opus
 bonum intermitis, te ipsum ad locum mal-
 lum mittis. At opus electum iustificabitur.
 Apparebit sua iustitia, ut iustum probabi-
 tur; & qui illud fuerit operatus, honora-
 bitur in illo. *Ecce beatificamus eos, qui su-
 stinuerunt:* inquit Iacobus. Ecce proba-
 mus sedulitatem harum mulierum, ecce
 illas ipsas honoramus nos; honorauit &
 Christus, honorauerunt & Angeli, hono-
 rat Euangelium, Ecclesia, populus omnis
 Christianorum. *Honorabitur* (inquit) *in
 illo.* In virtute, in iustitia, in opere iustifi-
 cato honoratur operator; non in sangui-
 ne, non in diuitiis, non in egregie gestis
 secundum carnem; in opere iustificato.
Gloria & honor (inquit Apostolus) *omni o-
 peranti bonum.* Ergò bene sequitur Sapiens:
*Beatus vir, qui in sapientia morabitur, &
 qui in iustitia sua meditabitur.* Beatus non
 est, qui sapientiam aggreditur modò; sed
 qui in illa morabitur, moras in illa traxe-
 rit, qui intenta mente illius iustitiam me-
 ditatur, attendens videlicet, quam iusta,
 quam decens, quam rationabilis sit: quo-
 niam qui sapientiae videt pulchritudinem
 & pretium, illam conseruare studet & co-
 nat. Ex quo fit, qd pergens, dicit Sapiens:
*Qui excogitat vias illius in corde suo, & in
 absconditis suis intelligens, vadens post
 illam*

Gen. 2. 1.

Iac. 5. 11.

Rom. 2. 10.

Eccl. 14. 22.

23.

Bbbbb z

illam quasi inuestigator. Vt qui rei nouit pretiositatem atque præstantiam, ita ad illam consequendam studium adhibet. O si sciremus sapientia, quæ est vera virtus, valorem, decorem, vigorem, quid vrillius essemus compotes, non præstaremus? *Beatus*

24. *ergo qui excogitat vias illius. Et quid additur? Et in viis illius consistens: qui respicit per fenestras illius, & in ianuis illius audiens.* (Analogicè loquitur) quasi persona aliqua sit sapientia, cuius studiosus querit illam, vias illius inuestigans, & vt ad illius venerit domum, ibi sistens, respicit per fenestras, vt illam videat, & ad ianuas intentus, illam audit loquentem; & oculo & aure cupiens haurire sapientiam. In quo vt proficiat semper, inde vt non recedat, ibidem constituit sibi tabernaculum, Petri instar, qui dicebat: *Bonum est nos hic esse, faciamus hic tabernacula.* Idem pergit Sapiens: *Qui requiescit iuxta domum illius, & in parietibus illius figens palmam* (quo sustentetur tabernaculum) *statuet casulam suam* (id est tabernaculum) *ad manus illius* (id est ad latus.) Iam fructum audiamus huius perseverantia: *Et requiescens in casula illius bona per auum;*

26. *statuet filios suos sub tegmine illius; & sub ramis eius morabitur: protegetur sub tegmine illius à femore, & in gloria eius requiescet.* Per quæ omnia intelligit, bona magna à Sapientia proficisci, quæ & per filios intelliguntur, quasi fructus sapientia, intelligiturque protectio & gloria permanens. Quod Sapiens verbis, moribus mulieres istæ sanctæ nos docuerunt, quærentes ipsam Dei Sapientiam Christum.

6. *Sed heu focordia & oscitantia nostra! Stupet Sapientia, vnde veniat mulier fortis, imò si inueniatur. Mulierem fortem quis inueniet? procul & de ultimis finibus pretium eius.* In sexu muliebri, qui mollis est, debilis, & inualidus, magnum nimirum, si vna ex tot millibus fortis inueniatur. Sed inuenta, pretii est inestimabilis, æque ac rara, quæ procul ac de ultimis finibus afferuntur. Sed non admirabilior longe res, quod etiam inter viros pauci reperiantur fortes? multi debiles, focordes plurimi, errantium atque deficientium innumera-

bilis multitudo? Virum (inquit Salomon) *de mille vnum reperi, mulierem ex omnibus non inueni.* Num ergò minus mirabile est, quod ex multis viris paucissimi inueniantur, quam quod ex multis mulieribus aliquæ inueniantur fortes, viratæ, veræ virtutis? Vbi beatus est vir, qui in sapientia morabitur; imò qui illam querat, quæ sit illius inuestigator? Parcant nobis Petrus & Ioannes, qui à mulieribus prauenti & moniti cucurrerunt quidem ad sepulchrum; sed mox non inuento corpore Domini, iterum abierunt ad semetipsos. Homines, qui aliis erant feruentiores à mulieribus superantur, quæ incessanter quærentes, quod quærebant, ad voluntatem inuenerunt. O qui in terrenis soliti estis, sapientiam querite, Christus sit vobis cordi, salutem meditamini. Estote fortes, constantes estote; causam auferte formidinis & infirmitatis. Vna transgressio Achan totum populum infirmauit, in mente prostrauit. Superati ab hostibus propter illam, sic mente consternati sunt, vt scriptura dicat: *Pertimuit cor populi, & in superbia aqua liquefactum est.* Vitiis vitians corumpit, inflectit, enervat, emollit, vt quæ affimiletur timidum hominis cor. Virtus vires addit, virilitatem donat, viros vere facit, & viratas quoque facit mulieres. Vnde adolescens Dauid & puer, & fortis factus, & audax, vt non timeret gigantem, vt illum audacter aggredereur? Dominus erat cum illo, virtutes virum faciunt viribus præditum atque pollentem. Multa infirmitas vbi dominatur iniquitas? propterea multi infirmi & imbecilles; vt ait Apostolus; caro infirma vitiis præualere non potest: Quod peccant homines, carni dant crimini: quare? quia carnales sunt, secundum carnem ambulant, & ponunt carnem brachium suum, non os habens virtutem. Propterea ruit tanta multitudo peccantium, quibus non resurrexit Christus, non est deposita carnis infirmitas, non acceptus spiritus virtutis. Carnem itaque istam infirmam deponamus, & induamur virtute ex alto.

SECUNDA PARS.

DE mulieribus illis sanctis, quæ valde
diuicula venerunt ad monumentum
dicitur, quod venerunt portantes, quæ pa-
rauerant aromata: Quæ est instructio no-
stra, vt nullam perdamus otiose temporis
partem, & quod in simplicitate cordis que-
ramus Dominum, vt à sapiente monemur.
 De mulieribus istis scribit Lucas Euange-
 lista: *Subsecuta mulieres, quæ cum eo vene-*
 rant de Galilæa, viderunt monumentum, &
 quem admodum positum erat corpus eius, &
 reuertentes parauerunt aromata & vngu-
 enta, & sabbato quidem sruerunt secun-
 dum mandatum: Vna autem sabbati valde
 diluculo venerunt ad monumentum, por-
 tantes quæ parauerant aromata. Vbi pri-
 mum fides eorum apparet & constantia;
 neque enim in Christo crucifixo scanda-
 lum passæ sunt, vt retrocederent, quasi di-
 centes: Nos autem sperabamus, quod ipse re-
 gnaturus esset; hinc enim vna illarum dixe-
 rat: *Dic vt sedant hi duo filij mei, vnus ad*
dexteram tuam, & alius ad sinistram in re-
gno tuo. Et ecce frustrata spes nostra. Mor-
 tuus est enim, non accepto regno. Non
 huiusmodi fuerunt illarum cogitationes;
 sed viso monumento eiusque sepultura,
 reuertentes parauerunt aromata & vngu-
 enta; quod postulat occasio, perficiunt, nihil
 omittunt, quod ad Christi obsequium fa-
 ciat eo tempore. Parant aromata ante sab-
 barum; portant illa post sabbatum. Ingre-
 diuntur monumentum, vt vngant illum,
 ibi non inuento, quaerunt vbi sit. Ab An-
 gelis intellecto, quod viuat, id renuntiant
 Apostolis & cæteris omnibus. Reuertun-
 tur denuo ad sepulchrum, quaerentes quem
 diligebant, quem denique visum viuum
 adorant, tenentes pedes eius; omnibusque
 id notum faciunt. An non in his verificatur,
 quod de muliere forti scriptum est:
Confidit in ea cor viri sui, & spoliis non in-
digebit? Vir sciens se mulierem habere vir-
 tutis, confidit in ea, nullam de illius siue
 diligentia admittens suspicionem. Chri-
 stus autem videns fidem illarum, seduli-
 tatem & strenuitatem, non debuit in eis
 confidere? sedula mulier sic domui prospici-

cit, vt non viro sit opus aliena conseq-
 uere spolia, habens in domo sua sufficientia si-
 bi. Si quid indignisset Christi corpus, id e-
 rat aromatum & vnguentorum perunctio.
 Ecce id in promptitudine animi præsti-
 tum ab his mulieribus.

Nos ergo, quod nostrum est faciamus.
 Moyses doceat populum, & sit illi dux in
 deserto. Iosue, doctum inducat in promisi-
 sam terram. Persequentes hostes strauit
 Moyses: obstitentes & resistentes Iosue
 superauit. Perfecit iste, quod ille promisi-
 tum. Christum aut mortalem aut mortuam
 vngere non possumus, sed non propterea
 ab illius obsequio nobis vacandum est:
 nec deest quod ad illius voluntatem face-
 re debeamus. A documento, quod mater
 sua dedit Salomoni, & nos quod nostrum
 est discamus perficere. Quid inquit illa?
Aperi ostium tuum, & cauis omnium filio-
rum, qui pertranseunt: Aperi os tuum; de-
cerne quod iustum est; & iudica inopem, &
pauperem. Mutuum vocat, qui causam ne-
 scit suam defendere: tu supple quod illi
 deficit; quod idem facias in causis omni-
 um mortalium, qui vt filij hominum pertran-
 seunt ob mortalitatem continue. Nemini
 desis, omnibus succurre. Transitus iste
 mortalitatis, omnibus indigentiam indit.
 Poteris ergo semper benefacere, & vbi
 maxime opus est, ibi in primis porrigere
 manum tuam. Semper quod iustum est,
 decerne, pauperibus vero potissimum, iu-
 dicium tribue atque iustitiam. Quis est
 homo, qui non possit benefacere alicui?
 Deo seruire: sibi attendere: absolute bene-
 facere?

Lex vbi agnum offerre præcipiebat pau-
 peri condescendens subiungebat. *Si non po-*
terit offerre agnum, sumet duas turtures, &
vel duos pullos columbarum. Si multum,
 multum; si modicum, modicum: & vt scias
 quod modicum illi placet, pauperum ob-
 latio fuit, quam Virgo in sui purificatione
 obrulit Domino; & duo minuta Viduæ
 plus placuerunt, quam quæ de abundantia
 sibi ab aliis offerebantur. Plus dico: vbi
 quod tuum est feceris, etiam animi prom-
 ptitudo pro opere computatur. Sic obla-
 tio Isaac facta à Patre Abraham, sic vnctio

8
 Exod. per
 torum.
 Ios. per to-
 tum.

Pro. 31. 8.

9.

9
 Leuit 5. 7.
 & 12. 8.

Luc 2. 24.
 Luc 21. 2.

Gen. 22. 12.

2. Cor. 8. 12. ista mulierum. Nam & voluntas pro eo quod habet, accepta est, non pro eo quod non habet, vt docet Apostolus. O quantum possemus animi promptitudine apud Deum in veritate mereri. Cor petit Deus; illud si dederis, vere te totum dedidisti; quæ in ditione tua posita non sunt, dedisti, quia cupis omnia Deo seruire. Quod ad iussionem Iosue steterint Sol & Luna, donec vlciferetur se gens de inimicis suis, argumentum est, à Deo etiam pro facto haberi, quod in illis obsequium desideramus ac molimur. Si effectus iussionem illam Iosue secutus non fuisset, suspicio fuisset, ne forte illa Deo non placuisset, sed temeritati tribueretur. Obediente Domino voci hominis, perspicuum est, maxima etiam ausa si vero zelo sint facta, illi non esse ingrata. Zelabat Iosue Dei gloriam, populi victoriam & pacem. Hinc Sapiens:
- Ec. 46. 5. *An non in iracundia eius impeditus est Sol, & vna dies, facta est quasi duo?* Pro iracundia zelum intellige, quo exarsit contra inimicos Dei. Ad hunc ausum excitauit illum Deus ipse, dum super hostes misit lapides grandinis de cælo. Inde enim concipiens hoc esse opus Dei; Deumque summopere exoptare, vt se electissimi illi abolerentur, non dubitauit Deo rogato, Soli & Luna simul præcipere, vt starent. Exaudiuit illum ergo magnus & sanctus Deus, vt Sapiens loquitur, vt nobis notum esset, ea etiam Deo placere, quæ petopræmus ad illius voluntatem fieri, etiam si facultati non subint virium nostrarum. Quod etiam in mulieribus istis exploratum est, quæ venientes vt vngerent Iesum, lapidem sciebant obstare, quem tamen reuoluere impares se esse testantur ab ostio monumenti. Sapientiam si tite concupiscas, eam consequeris. Opera Sapientia vniuersa perficere non datur omnibus, non ideo tamen sapientia fructus minuuntur. Nam vnusquisque mercedem accipiet secundum suum laborem. Num & mens concupiscentes, & ardens desiderio virtutis, non modicum laborat? Quin vide mulieres has cupientes mortuum vngere. Viui ipsius spectu & tactu donatas, plus multo caratione consequentes, quam cupiebant, sperabant, & expectabant. Si enim, qui videns mulierem ad concupiscendam eam, iam mœchatus est eam in corde suo, quanto magis qui zelo Dei ductus cupit magna opera Domini, exquisita in omnes voluntates eius, existimabitur apud Deum illa complese modo, vt Abraham, id totum, quod est in sua potestate expleuerit, sicut mulieres istæ, quæ emerunt aromata, parata portauerunt, vt venientes vngerent Iesum.
- Sicut vires omnes, ita tempus omne in Dei obsequium præstare docent nos mulieres istæ. Visa Domini sepultura, illico à superuenienti Sabbati festo impeditur, aromata sibi comparauerunt. Secundum vero legis mandatum Sabbato ipso quæuerunt; mox autem vt prima dies à Sabbato superuenit, quod cogitauerant, operi curant mandare. Nam & de muliere forti, vbi scriptum est, quod *confidit in ea cor viri sui*, ibidem subiicitur: *Reddet ei bonum.* Non malum omnibus diebus vita sua. Iure (inquam) confidit in ea cor viri sui, quandoquidem iuxta illius confidentiam ipsa reddet ei bonum, & non malum omnibus diebus vitæ suæ. Neque diu solum, verum noctu quoque. Nam de nocte fureto deditque prædam domesticis suis, & cibaria ancillis suis. Noctu prouider pro die, domesticis victum tribuens pro die, quæ & opera ab illis perficienda statuit. Nam, pro cibariis, potest ex Hebræo intelligi pensa operum, hoc est dicere, singulis cum cibo vna dispensat quid quisque in illa die operaturus. Hoc quod dicit, prædam, intellige escam, quam etiam Hebræa dicitio significat. Hæc est nostra instructio, vt tempus nullum otiosi prætereamus. Nam etiam de muliere illa ait Sapiens: *Non extinguetur in nocte lucerna eius.* Vbi etiam non obsequens natura, quæ noctem quieti deputauit ac somno, supplicens subintrorat ars. Sol occubuit, lucerna accendatur. Occidit ille, ista non extinguatur. At non & hoc nos docuit Iosue Solem à suo impediens progressu, dum plenam de hostibus referret victoriam? Solem tu sistere non vales, lucernam accende. Eiusmodi est opus

est opus tuum, vt lucerna sit satis. O tempus inaniter expensum. Si mater filium monet: *Ne dederis mulieribus substantiam tuam*; quamobrem tu & vanitati, & iniquitati tempus impendis, quod omnibus pretiosis pretiosius longe est? *Quid dilecte mi? quid dilecti vteri mei? quid dilecte vortorum meorum.* O sermonis blandities, ad animum illicendum. Pro dilecte, ibi ter positum, semper, fili, habent Hebraea. Filium vocat, filium vteri sui, id est corporaliter valde coniunctum; filium vortorum suorum, inuens quoque animi spiritua-lem coniunctionem, in quem videlicet omnia matris desideria feratur. Quid, quid, o dilecte fili, tibi dictura sum? audi. Ne dederis mulieribus substantiam tuam. Ne frustra prodegeris, quæ tibi necessaria sunt: ne brevis delectatio tibi surripiat, quod pretiosum est, quod semper tibi debeat permanere. Hoc maxime tempus est vitæ huius, quod summo opere conferendum est, omnique studio virtuti tribuendum, propter dies æternitatis: Ob id vero in primis, quod subdit. Et diuitias tuas ad delendos reges. Ne (inquam) diuitias tuas in eo cõsumperis, quod causa est, quamobrem reges deleantur. Malum est nostra vane consumere, sed maximum illud est malum, quo ipsa nostra bona ad nostram deletionem, ruinam atque exterminium admoemus. Non satis est, si tu tuæ ipsius domui ignem admoueas, quo comburatur tota, nisi & tu ipse in medias incidas flammæ, à quibus in cineres redigaris? Heu dilecte, heu charissime, caue ab hac stulticia, ne te ipsum perdas, dum perdis tempus. Alioqui lucerna tua, quæ est proprietas tua, & vita ipsa tua, de nocte extinguetur à superuenientibus calamitatibus, & ab ipsa morte sic extinguetur, vt tibi bona ista auferantur, & vita careas, & vitæ commodis & oblectationibus.

II Id denique consideremus, quod mulieres istæ ad Dominum vadunt cum aromatibus. Hoc enim vere est ad Dominum ambulare, si non vacuus accedas secundum mandatum. Num pedibus corporis ad Deum acceditur? omnibus vbique præfens

est, si ascēderis in cœlum, illic est, si descēderis in infernum, ad est. Sicut ergo à facie sua fugere nõ volumus; Ita neque accedere ad illum pares sumus. At vero accessus iste, quem prætendimus, cordis est, mentis, animi, non pedum corporis: propterea Sapiens ait: *In simplicitate cordis quærite illum*: corde quæritur ad salutem, mente illi appropinquamus, si sincere quærat: Alioqui cur idem subiecit Sapiens: *Peruersæ cogitationes separant à Deo*: Si cogitationibus receditur, cogitationibus aequè acceditur. Si peruersæ cogitationes separant à Deo, rectæ atque sinceræ cogitationes cum Deo ipso coniungunt. Pedibus quidem sanctæ mulieres venerunt, quærentes Dominum, sed corde in primis, affectu, desiderio: Nã si pedibus tantum corporis iter istud perfecissent, mox non illo inuento ad seipsas, sicut Apostoli abierunt, abiissent. Pedibus cõfecerunt iter, non ite

cogitationibus & animæ affectibus? Quod quærent non inuentum, quod anhelant; quod permanent in mentis proposito, vt non cessent donec inueniant; hoc est mente quærent. Et hoc in simplicitate cordis, portantes quæ parauerant aromata. Is enim quærit in simplicitate, qui non vacuus apparet in cõspectu Domini. Doceat nos hæc rem quoque Salomon, qui post monitionem illam: *In simplicitate cordis quærite illum*: subditi inmediate: *Quoniam inuenietur ab his, qui nõ tentant illum. Apparet autem eis, qui fidem habent in illis.* Fidem habens, non vacuus apret. Tentat ergo illum, qui fidem non habet in illum, corde duplici quærentes illum. Affer, affer illi, quod quærit à te, & dabit id ipse tibi, quod quæris ab illo. Mulieri Samaritanæ dixit: *Da mihi bibere; sed illi ipse seipsum dedit: Scio, quia Messias venit* (inquit illa) *Ego sum* (inquit ille) *qui loquor tecum.* Aromata ferunt mulieres istæ. At ipse illis seipsum comunicauit, ita quod tenuerunt pedes eius. Tu crede, & manducasti: habes fidem in illum: noueris illum summum bonum quod debemus appetere. Noueris iustum atque legitimum Legislatorem, cui parere tenemur. Noueris vitam, noueris viam.

Talem

Sap. 1.7.

Iob. 20. 10.

Sap. 1. 2.

Iob. 4. 7.

Scio. 25.

Mat. 28. 9.

Talem crede, talem quare, talem suscipe. Si sic illi adhaereas tu, tradet seipsum ipse tibi. Sed Benefactorem nos tantum illum volumus, non Legislatorem. Redemptorem appetimus, relinquitur Præceptorem. Isti sunt tentatores Dei, a quibus non inuenitur; quoniam peruersæ sunt eorum cogitationes.

12 An non peruersa, si alium quæris, quam ipse sit? si misericordiam putas, nõ iustum quoque. Vt scias quod misericordia & veritas (quæ est iustitia) obuiauerunt sibi, eodem negotio vtramque administrabat in ingressu populi ad promissam terram. Bonitatem in populum, seueritatem in Chananæos. Hos puniens propter eorum iniquitates, illos adiuuans propter misericordiam suam. Et ut scirent, non esse apud illum personarum acceptionem, in ipso primo ingressu, vbi per scelus Achan contaminatus est populus, ab ipsis sua protectione recessit protestans. Non ero vltra vobiscum donec conteratis eum, qui huius sceleris reus est. Vides iustitiam Dei? Præuaricati sunt illi, mox puniti sunt, hostibus terga vertentes. Sequetur pœna, nisi deleatur culpa. Non poterit Israel stare ante hostes suos, eosque fugiet. Quia pollutus est anathemate. Quia tamen vindicta ista erat ad salutem humilitatis illis, ostendit causam punitionis, & remediũ docuit. Teruit quidam & Chananæos, & reuersione Iordanis fluminis, & euersione ciuitatis Iericho, sed quod populo fuit ad humiliationem, illis fuit ad obdurationem. Domini enim sententia fuerat (inquit Scriptura) vt indurarentur corda eorum, & pugnarent contra Israel & caderent, & non mererentur vllam clementiam ac perirent.

13 Vide ergo bonitatem & seueritatem Dei, in suis bonitatem, in hostibus seueritatem. Magna quippe seueritas diuinæ iustitiæ est, hominem in flagellis obdurari ad extremum exterminium. Magna diuinæ clementiæ bonitas, flagellis corrigi, atque vnde veniant flagella instrui, vt remota causa remoueatur effectus. Nescierunt Chananæi propter scelera sua exterminari. Nouit populus, Deo ipso reuelante, cur primo congressu ceciderat, & cesserat con-

tra habitatores Hai; & correxit delictum, & obtinuit gratiam, & victoriam est consecutus, posseditque terram inimicorum. Sic de Domino sentiendum est in bonitate, sic quaeritur in cordis simplicitate, sic habetur in illius fides. Sic qui dixit: Non ero vltra vobiscum, donec conteratis eum, qui huius sceleris reus est. Scelero continuo & extincto, fuit cum illis adiutor in oportunitatibus, quibuscunque. Abiciamus ergo peruersas cogitationes, bene de Domino sentientes, vt digni babeamur cum mulieribus sanctis illius præsentia frui, & hic & in æternum. Amen.

M O R A L E.

BENE scriptum est: Nouit Dominus vobiscum, & iter impiorum peribit. Bene effectum est, vt oculos suos intendet Dominus super viam Sanctorum mulierum, eas dirigens & prosperans, adeo vt quod quaerebant, excellentius inuenirent, quam optabant, quam etiam putabant. O vnam iusti essemus; verum est et de vnoquoque nostrum: Et omnia quaecunque faciet, semper prosperabuntur: quoniam nouit Dominus viam iustorum. Sanctus Ioannes scribens Gaio, ait: De omnibus orationem facio, prospere te agere & valere, sicut prospere agit anima tua: Optans illi de omnibus prosperitatem: Sed addens: Sicut prospere agit anima tua; duo nobis inuuit; alterum, quod ista prosperitas eiusmodi sit, vt cum virtute conueniat; sicut (inquit) prospere agit anima tua, sic a Deo prospereris, quemadmodum actiones animæ tuæ prosperæ sunt, nempe iustæ, sanctæ, studiosæ. Alterum est, quod quam cupit illi prosperitatem, eam virtutis actibus promeruit. Sicut prospere viuus, id est sancte, sic feliciter prospereris. Hoc nimirum virtutis est opus, virtutis conditio, virtutis præmium quoddam. Nam vbi iniquitas, ibi aduersitas. Propterea de iniquo Rege Ierusalem, qui non steterat promissis & iuramento, dicitur a Domino per Ezechielem: Nunquid prosperabitur, & consequetur salutem, qui fecit hoc? Et quid dissoluit pactum, nunquid effugiet? Quod si quando impii pro-

prosperantur, hoc proprie non est ad prosperitatem, sed ad perniciem, dicente Salomone: *Prosperitas in iustorum perdet eos.* Venit quidem Ieremias quasi stupens de Dei providentia, & cum admiratione clamans ad Deum: *Quare via impiorum prosperatur: bene est omnibus, qui prauaricantur, & inique agunt?* Sed Spiritus Domini in ipso eodem respondens, veluti rogans prædicit, quæ sint illis euentura: *Congrega eos quasi gregem ad victimam, & sanctifica eos: id est sepe, veluti eos præparans in die occisionis.* Impiorum prosperitas cito cedit in aduersitatem. At prosperitas iustorum manet, quod si quando videtur interrumpi, hoc est ad ampliorem in illa progressum. Sic de Ioseph scriptum est: *Fuit Dominus cum eo, & erat vir in cunctis prospere agens.* Qui si calumniam passus, in carcerem est coniectus, hoc demum fuit ad maiorem sui exaltationem, vt vere de iusto canitur in Psalmo: *Et omnia quæcunque faciet, semper prosperabuntur. Quoniam nouit Dominus viam iustorum.* Quæ prosperitas etiam fuit populi Israel; erutus de Ægypto, à Deo semper protectus est, si qua sustinuit aduersa, sibi debuit imputari. Sed tandem vide coram illo sicari fluuenta Iordanis, muros cadere sine humano opere Ciuitatis Iericho, populos omnes ac Reges protherni, capi eorum Ciuitates. O si veller homo in viis iustitiæ ambulare, prospera proculdubio illi omnia euenirēt. *Quoniam nouit Dominus viam iustorum.*

His rogat Ioan. prosperitatem: *De omnibus orationem facio, prospere se agere, sicut prospere agit anima tua!* O veram felicitatem, qua homines etiam super terram fruuntur, si prospere ageret anima eorū. Vide harum mulierum prosperitatem. Plures videbantur esse obices, quo minus quod cupiebant, consequerentur. *Quis reuoluet (inquiunt) nobis lapidem ab ostio momentanti? & viderunt reuolutum lapidem.* Erant milites ad sepulchrum, quod nesciebant ipsæ, ne propterea retardarentur, vel impedirentur, ne venirent. Probabile est enim eas nō aduentasse, si de his militibus noticiam habuissent. Dum nesciunt ve-

Tom. 11. Bellintani.

niunt. *Et ecce, terramotus factus est magnus, & exterriti sunt custodes, & facti sunt velut mortui.* Christum primo non inueniunt, inueniunt Angelos: mortuum quærunt, viuus ab Angelis sibi renuntiatur, pergunt quærentes & plorantes, & ipse lætificat eas vultu suo. Visa sunt Apostolis, quæ ipsæ referebant, deliramentum. Sed ipsa sese veritas manifestam facit, & vna simul gaudent homines. *Quoniam nouit Dominus viam iustorum.* Fac vt peregrinus per viā ambulet sibi ignotam, inuenit qui nouit illam, non parua gratia ista est: propterea enim Moyles cognatum suum rogabat: *Noli nos relinquere, tu enim nosti, in quibus locis per desertum castra ponere debeamus, & eris ductor noster.* Stat ad iudicandam Dominus viam simpliciter ambulatibus, illam nouit ipse, illam facit illos cognoscere, ostendens illis viam, per quam ambulant; ambulant propterea confidenter. Sic illam quoque nouit Deus, vt eam iugiter intueantur, atque ideo semper oculi Domini super iustos, protegens atque defendens. Hoc tu cogita, quod si in via Dei ambules, erit ipse ductor tuus, ipse tutor, ipse protector, ambulans non offendes, & erit immaculata via tua. O quæ felicitas!

Contra vero iter impiorum peribit. *Quo tenditis iter, o impij! o sæculi huius amatores!* Scitote, quoniam via vitæ custodiendi disciplinam, ergo via mortis est iis, qui abiiciunt disciplinam. Vna est via recta, vna est, quæ ducit ad vitam. In semita iustitiæ vita, iter autem deuium ducit ad mortem. Nemo per viam ambulat, qui, quo vadit, illi non veniat in mentem. Vos quid cogitatis in cordibus vestris? Num ambulatis, vt ambuletis semper? Num ambulatis, vt nunquam quiescatis? An vt par est, ad terminum aspiratis? Mouemini, vt quiescatis? Quæritis, vt inueniatis? Hoc si vestrum est consilium, non præuidere debetis, quo vos conducatur via, quam pergitis? Id certe si cupitis? Prouerbiū iam dictum, ad mentem reuocate: *In semita iustitiæ vita, iter autem deuium ducit ad mortem.* Quam munit iustitia, vna est via, sola est quæ ducit ad vitam. Deuium quod-

Ccccc cunque

cunque iter est, quod extra iustitiam est. Per calles deuios, per campos inuios, per inaccessa deserta, per semitas non tritas, non stratas, non vsu planas factas ambulat, quisquis per semitam non ambulat iustitiæ. Heu! infinita multitudo currentium per deuia, per praua, per aspera, per laboriosa, ac difficilia; quas tamen faciliores vias arbitrantur, dum emenso cursu, præcipites dati in Infernum, experti confitebuntur: *Lassati sumus in*

Sap 5. 7. *via iniquitatis & perditionis, & ambulauimus vias difficiles; viam autem Domini*

17 *ignorauimus. Qui sic loquentur, qui sic loquuntur, vbi sunt? vbi erunt? Talia dixerunt in Inferno hi, qui peccauerunt. Inquit Sapiens. Infernus itaque terminus est viarum iniquitatis. Infernus locus est, quod tendit impiorum iter, perditio, mors, fovea, lacus miseriæ, stagnum ignis. Ergo sciens tu, quod via hæc te ducit ad præcipitium; te ducit, vbi te hostes, inuadentes, assassini aggrediantur, vbi fera pessima deuorat transcentes, vbi nullus hospes, nulla domus, nulla quies, nulla refectio, sed aduersa omnia, infesta omnia vniuersa luctuosa, misera, calamitosa; Adhuc pergis? adhuc sequeris obstinate? curris adhuc*

Psal. 1. 6. *peruise, furibunde, insane? Iter impiorum peribit. Iter impiorum peribit. Peribit iter, quia extra mundum pergit, vbi non erit hoc iter. Peribit, quia plurimum interrumpitur etiam in hac vita. Peribit: perire itinerantes faciet, ducens ad perditionem.*

Sap 5. 7. *Non audisti in Inferno clamantes: Lassati sumus in via iniquitatis, & perditionis? Si per iniquitatem pergis, ad perditionem pergis. Si perdit perditio, ergo iter impiorum peribit, perdens pereuntes. Si quis dum per ignotam viam pergis, te moneat: Non est bona via, quam tenes, ecce ista est via. Quid? num duro animo incredulus sequeris inchoatum iter? An non desisteres? Clamat veritas. Clamat, quem certo scis esse veritatem. Lata via ducit ad perditionem. Et eam tamen curris pertinaciter? Reuertere, reuertere in viam bonam, in viam pacis & prosperitatis. Ne spreueris admonentem, ne oderis incre-*

Matt. 7. 53 *panem, ne fugias instruentem: propterea quod via vitæ custodienti disciplinam. Qui autem increpationes relinquit, errat. Erras miser; quoniam iter deuium ducit ad mortem: errorem emenda, errorem corripere; ne cum his, qui sunt in Inferno, dicas & tu denique. Ergo errauimus a via veritatis, & iustitiæ lumen non luxit nobis, & sol intelligentiæ non est ortus nobis. Orto iam sole sanctæ mulieres venerunt ad monumentum; vbi viderunt Angelum lucis; vbi Christum solem iustitiæ aspexerunt; vbi quem quærebant, inuenerunt; vbi etiam ad sepulchrum, qui est locus mortuorum, vitam inuenerunt, viderunt, & tenuerunt. Ita faciamus, & nos, vt cum Viuente viuamus nunc & semper. Amen.*

Matth. 23.

FERIA III. PASCHÆ

CONCIO VNICA.

Quam morte præuentus Author non potuit extendere.

Maria Magdalene, & altera Maria, vsque in hodiernum diem.

Matth. 28.

ARGUMENTVM.

Gaudendū in hoc solemnitate propter gloriam Christi & bonum nostrum. Inimici autem Christi terrore concutiuntur & confunduntur.

SI dictum illud Sipientis: *Noli de mortuo inimico tuo gaudere, sciens quoniam omnes morimur, & in gaudium nolimus venire, animaduertissent Iudæi, non fuissent lætati de morte Christi, quem sibi aduersarium existimabant.*